Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

21 päivänä joulukuuta 2021 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Lentoliikenne – Asetus (EY) N:o 261/2004 – Matkustajille lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevat yhteiset säännöt – 2 artiklan l alakohta – 5 artiklan 1 kohta – Lennon lähtöajan muuttaminen – Lennon lykkääminen noin kolmella tunnilla – Matkustajille yhdeksän päivää ennen lähtöä tehty ilmoitus – Peruuttamisen ja viivästymisen käsitteet

Asiassa C-395/20,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Landgericht Düsseldorf (Düsseldorfin alueellinen alioikeus, Saksa) on esittänyt 3.8.2020 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 19.8.2020, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

EP ja

GM

vastaan

Corendon Airlines Turistik Hava Taşımacılık A.Ş.,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: varapresidentti L. Bay Larsen, joka hoitaa ensimmäisen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit J.-C. Bonichot ja M. Safjan (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: P. Pikamäe,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– EP ja GM, edustajanaan F. Puschkarski, Rechtsanwältin,

– Saksan hallitus, asiamiehinään J. Möller, M. Hellmann ja U. Kühne,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

– Euroopan komissio, asiamiehinään R. Pethke ja K. Simonsson,

kuultuaan julkisasiamiehen 23.9.2021 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 (EUVL 2004, L 46, s. 1) 2 artiklan l alakohdan, 5 artiklan 1 kohdan ja 8 artiklan 1 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat lentomatkustajat EP ja GM (jäljempänä asianomaiset lentomatkustajat) ja lentoyhtiö Corendon Airlines Turistik Hava Taşımacılık A.Ş. (jäljempänä Corendon Airlines) ja jossa on kyse siitä, että viimeksi mainittu kieltäytyi maksamasta asianomaisille matkustajille korvausta heidän lentonsa aikataulun mukaisen lähtöajan lykkäämisen vuoksi.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 Asetuksen N:o 261/2004 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät”, säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan

– –

l) ’peruuttamisella’ sitä, että aikataulun mukainen lento, jolle ainakin yksi paikka oli varattu, ei toteudu.”

4 Asetuksen 5 artiklan, jonka otsikko on ”Peruuttaminen”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos lento peruutetaan:

a) lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan on tarjottava matkustajalle apua 8 artiklan mukaisesti; ja

b) lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan on tarjottava matkustajalle apua 9 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 2 kohdan mukaisesti sekä uudelleenreitityksen osalta, kun uuden lennon kohtuuden mukaan odotettavissa oleva lähtöaika on vähintään peruutetulle lennolle aikataulun mukaista lähtöaikaa seuraava päivä, 9 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ja 9 artiklan 1 kohdan c alakohdassa määritettyä apua; ja

c) matkustajalla on oikeus saada lennosta vastaavalta lentoliikenteen harjoittajalta korvaus 7 artiklan mukaisesti, paitsi jos
   i) matkustajalle on ilmoitettu peruutuksesta vähintään kaksi viikkoa ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa, tai

ii) matkustajalle on ilmoitettu peruutuksesta vähintään seitsemän päivää ja enintään kaksi viikkoa ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa ja tarjottu uudelleenreititystä, jonka mukaan hänen olisi lähdettävä korkeintaan kaksi tuntia ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa ja hän saapuisi määräpaikkaan alle neljä tuntia aikataulun mukaista saapumisaikaa myöhemmin, tai

iii) matkustajalle on ilmoitettu peruutuksesta alle seitsemän päivää ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa ja tarjottu uudelleenreititystä, jonka mukaan hänen olisi lähdettävä korkeintaan tuntia ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa ja hän saapuisi määräpaikkaan alle kaksi tuntia aikataulun mukaista saapumisaikaa myöhemmin.”

5 Asetuksen 6 artiklassa, jonka otsikko on ”Viivästyminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Kun lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja perustellusti arvioi olevan todennäköistä, että lento viivästyy aikataulun mukaisesta lähtöajastaan

a) vähintään kaksi tuntia lentojen osalta, joiden pituus on enintään 1 500 kilometriä, tai

b) vähintään kolme tuntia yhteisön sisäisten lentojen osalta, joiden pituus on yli 1 500 kilometriä, ja muiden lentojen osalta, joiden pituus on yli 1 500 mutta alle 3 500 kilometriä, tai

c) vähintään neljä tuntia kaikkien lentojen osalta, joihin ei voida soveltaa a tai b alakohtaa,

lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan on tarjottava matkustajalle

i) 9 artiklan 1 kohdan a alakohdassa ja 9 artiklan 2 kohdassa määriteltyä apua, ja

ii) kun kohtuuden mukaan odotettavissa oleva lähtöaika on vähintään aiemmin ilmoitettua lähtöaikaa seuraava päivä, 9 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ja 9 artiklan 1 kohdan c alakohdassa määriteltyä apua, ja

iii) kun viivästyminen kestää vähintään viisi tuntia, 8 artiklan 1 kohdan a alakohdassa määriteltyä apua.

2. Apua on joka tapauksessa tarjottava yllä matkan pituuden mukaisesti vahvistetun ajan kuluessa.”

6 Asetuksen 7 artiklassa, jonka otsikko on ”Oikeus korvaukseen”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos tähän artiklaan viitataan, matkustajan on saatava seuraavan suuruinen korvaus:

– –

b) 400 euroa yhteisön sisäisten lentojen osalta, joiden pituus on yli 1 500 kilometriä, ja muiden lentojen osalta, joiden pituus on yli 1 500 mutta alle 3 500 kilometriä;

– –”

7 Asetuksen N:o 261/2004 8 artiklassa, jonka otsikko on ”Oikeus korvaukseen tai uudelleenreititykseen”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos tähän artiklaan viitataan, matkustajalle on annettava mahdollisuus valita jokin seuraavista vaihtoehdoista:

a) – lipusta maksetun hinnan palauttaminen kokonaisuudessaan seitsemän päivän kuluessa 7 artiklan 3 kohdassa esitetyllä tavalla kultakin matkan osalta, joka jää tekemättä, sekä jo tehdyiltä osilta matkaa, jos lennosta ei ole enää matkustajan alkuperäisen matkasuunnitelman kannalta hyötyä, sekä tarvittaessa:

– paluulento, joka lähtee mahdollisimman pian ensimmäiseen lähtöpaikkaan;

b) matkan uudelleenreititys siten, että matkustaja pääsee vastaavilla kuljetusehdoilla mahdollisimman pian lopulliseen määräpaikkaansa; tai

c) matkan uudelleenreititys siten, että matkustaja pääsee vastaavilla kuljetusehdoilla lopulliseen määräpaikkaansa hänelle sopivana myöhempänä ajankohtana edellyttäen, että paikkoja on saatavilla.

_ _”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

8 Asianomaiset matkustajat varasivat valmismatkan Check24-verkkosivuston välityksellä. Lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja Corendon Airlines vahvisti heidän varauksensa 18.5.2019 Düsseldorfista (Saksa) Antalyaan (Turkki) menevälle lennolle, jonka aikataulun mukainen lähtöaika oli klo 13.20 ja aikataulun mukainen saapumisaika klo 17.50 samana päivänä.

9 Corendon Airlines lykkäsi myöhemmin kyseistä lentoa säilyttäen kuitenkin sen lentonumeron ja asetti uudeksi lähtöajaksi 18.5.2019 klo 16.10 ja uudeksi saapumisajaksi klo 20.40 samana päivänä, mistä se ilmoitti asianomaisille matkustajille yhdeksän päivää ennen lennon alkamista. Näin muutettu lento viivästyi, ja se lähti 18.5.2019 klo 17.02 ja laskeutui samana päivänä klo 21.30.

10 Asianomaiset matkustajat vaativat Corendon Airlinesilta kumpikin 400 euron suuruista korvausta asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla.

11 Corendon Airlinesin kieltäydyttyä maksamasta korvausta asianomaisille matkustajille nämä nostivat kanteen Amtsgericht Düsseldorfissa (Düsseldorfin alioikeus, Saksa), joka hylkäsi tämän kanteen yhtäältä siitä syystä, että vaikka lennon lähtöaikaa oli muutettu, lennon alkuperäisestä lentosuunnitelmasta ei ollut luovuttu. Toisaalta asianomaisille matkustajille oli joka tapauksessa ilmoitettu lähtöajan muutoksesta asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan ii alakohdassa säädetyssä määräajassa, joka on kahdesta viikosta seitsemään päivään ennen aikataulun mukaista lähtöaikaa, joten ei ollut tarpeen tutkia, merkitsikö lennon lähtöajan muuttaminen lennon peruuttamista tai pitkäaikaista viivästymistä. Kyseinen tuomioistuin huomautti lisäksi, että merkitystä ei ollut sillä, oliko Corendon Airlines täyttänyt velvollisuutensa

ilmoittaa asianomaisille matkustajille heidän tämän asetuksen 8 artiklan mukaisista oikeuksistaan, sillä mahdollinen ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti ei synnytä oikeutta korvaukseen kyseisen asetuksen 7 artiklan 1 kohdan nojalla.

12 Asianomaiset matkustajat valittivat kyseisen tuomioistuimen tuomiosta Landgericht Düsseldorfiin (Düsseldorfin alueellinen alioikeus, Saksa), joka korostaa, että kyseistä tuomiota ei voida pysyttää, jos lennon lähtöajan lykkääminen lähes kolmella tunnilla merkitsee asetuksen N:o 261/2004 2 artiklan l alakohdassa tarkoitettua lennon peruuttamista ja jos tästä lykkäämisestä ilmoittaminen ei merkitse asetuksessa säädettyjen edellytysten mukaista uudelleenreititystä koskevaa tarjousta.

13 Tässä tilanteessa Landgericht Düsseldorf päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko kyseessä [asetuksen N:o 261/2004] 2 artiklan l alakohdassa ja 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu lennon peruuttaminen, kun lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja lykkää valmismatkan yhteydessä varatun lennon aikataulun mukaista lähtöaikaa, joka on klo 13.20 (paikallista aikaa), niin, että lento lähtee samana päivänä klo 16.10 (paikallista aikaa)?

2) Onko yhdeksän päivää ennen matkan alkua tehtyä ilmoitusta lennon lähtöajan, joka on klo 13.20 (paikallista aikaa), lykkäämisestä niin, että lento lähtee samana päivänä klo 16.10 (paikallista aikaa), pidettävä [asetuksen N:o 261/2004] 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan ii alakohdassa tarkoitettuna uudelleenreititystä koskevana tarjouksena, ja jos näin on, onko sen täytettävä [tämän asetuksen] 5 artiklan 1 kohdan a alakohdassa ja 8 artiklan 1 kohdassa vahvistetut edellytykset?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään pääasiallisesti, onko asetuksen N:o 261/2004 2 artiklan l alakohtaa ja 5 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että lentoa on pidettävä peruutettuna kyseisissä säännöksissä tarkoitetulla tavalla, kun lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja lykkää sen lähtöaikaa alle kolmella tunnilla tekemättä muita muutoksia kyseiseen lentoon.

15 Aluksi on todettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää tämän kysymyksen ainoastaan siihen liittyen, että asianomaisen lennon lähtöaikaa lykätään kahdella tunnilla ja 50 minuutilla, viittaamatta ennakkoratkaisukysymyksissään kyseisen lennon myöhempään viivästymiseen.

16 Tältä osin todettakoon, että peruuttamisen käsitteellä tarkoitetaan kyseisen asetuksen 2 artiklan l alakohdassa olevan määritelmän mukaan sitä, että ”aikataulun mukainen lento, jolle ainakin yksi paikka oli varattu, ei toteudu”.

17 Lennon käsitettä ei määritellä kyseisessä asetuksessa. Unionin tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä on katsottu, että lento on lähtökohtaisesti ”ilmakuljetustoim[i], jolloin se on tietyllä tavalla tämän kuljetuksen ’yksikkö’, jonka toteuttaa lentoliikenteen harjoittaja, joka määrää sen reitin” (tuomio 4.7.2018, Wirth ym., C-532/17, EU:C:2018:527, 19 kohta

oikeuskäytäntöviittauksineen). Unionin tuomioistuin on lisäksi täsmentänyt, että reitti on lennon olennainen osatekijä, ja lento toteutetaan lentoliikenteen harjoittajan ennalta vahvistaman suunnitelman mukaisesti (tuomio 19.11.2009, Sturgeon ym., C-402/07 ja C-432/07, EU:C:2009:716, 30 kohta).

18 Unionin tuomioistuin on myös todennut, että asetuksen N:o 261/2004 2 artiklan l alakohdan mukaan lennon viivästymisestä poiketen lennon peruuttaminen on seurausta siitä, että aikataulun mukaista lentoa ei ole toteutettu. Tästä seuraa, että tältä osin peruutetut lennot ja viivästyneet lennot muodostavat kaksi selvästi erillistä lentojen luokkaa. Asetuksesta ei siis voida päätellä, että viivästynyttä lentoa voitaisiin pitää peruutettuna lentona yksinomaan sillä perusteella, että viivästyminen pitkittyy, vaikka se pitkittyisi merkittävästikin (tuomio 19.11.2009, Sturgeon ym., C-402/07 ja C-432/07, EU:C:2009:716, 33 kohta).

19 Näin ollen silloin, kun matkustajat kuljetetaan lennolla, jonka lähtöaika viivästyy aikataulun mukaisesta lähtöajasta, lentoa voidaan pitää peruutettuna vain, jos lentoliikenteen harjoittaja hoitaa matkustajien kuljetuksen toisella lennolla, jonka alkuperäinen lentosuunnitelma poikkeaa aikataulun mukaisen lennon lentosuunnitelmasta (tuomio 19.11.2009, Sturgeon ym., C-402/07 ja C-432/07, EU:C:2009:716, 35 kohta).

20 Sillä, että lennon lähtöajan lykkäämisestä ilmoitettiin asianomaisille matkustajille useita päiviä etukäteen, ei kuitenkaan yksinään ole vaikutusta eron tekemiseen viivästymisen ja peruuttamisen käsitteiden välillä.

21 Kuten tämän tuomion 18 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, asetuksessa N:o 261/2004 säädetään kahdesta täysin erillisestä lentojen luokasta, eli yhtäältä kyseisen asetuksen 5 artiklassa tarkoitetuista peruutetuista lennoista, ja toisaalta sen 6 artiklassa tarkoitetuista lähtöajastaan viivästyneistä lennoista. Asetuksessa ei aseteta näistä luokista jompaankumpaan luokittelemisen edellytykseksi yksin sitä, että lennon lähtöajan lykkäämisestä on ilmoitettu ennalta.

22 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 25 kohdassa, se, että useita päiviä etukäteen ilmoitettua lennon lykkäämistä alle kolmella tunnilla siten, ettei lentoon tehdä mitään muita muutoksia, pidettäisiin asetuksen N:o 261/2004 2 artiklan l alakohdassa tarkoitettuna lennon peruuttamisena, olisi ristiriidassa tämän asetuksen ilmausten tavanomaisen merkityksen ja systematiikan kanssa.

23 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 261/2004 2 artiklan l alakohtaa ja 5 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että lentoa ei pidetä kyseisissä säännöksissä tarkoitetulla tavalla peruutettuna, kun lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja lykkää lennon lähtöaikaa alle kolmella tunnilla tekemättä muita muutoksia kyseiseen lentoon.

Toinen kysymys

24 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään, onko kyseessä olevan lennon lykkäämisestä tehty ilmoitus uudelleenreititystä koskeva tarjous, jota tarkoitetaan asetuksen N:o 261/2004 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan ii alakohdassa, jossa viitataan tämän asetuksen 2 artiklan l alakohdassa tarkoitettuun lennon peruuttamiseen käsitteeseen.

25 Ensimmäiseen kysymykseen annettu vastaus huomioon ottaen toiseen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

26 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 2 artiklan l alakohtaa ja 5 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että lentoa ei pidetä kyseisissä säännöksissä tarkoitetulla tavalla peruutettuna, kun lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja lykkää lennon lähtöaikaa alle kolmella tunnilla tekemättä muita muutoksia kyseiseen lentoon.

Allekirjoitukset